

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 12.

V Ljubljani, 22. sušca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Razglas. — Storite tudi tako! — Naš denarni zavod. — Se enkrat zborovanje goriškega učiteljstva. — Bedno stanje učiteljstva in zahteva po odpravi. — Beda našega kmeta. — Reforme učiteljstva. — Iz naše organizacije. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Raznoterosti. — Listnica. — Inserati.

Razglas.

Ljudsko izobraževalno društvo „Akademija“ v Ljubljani prireja že dlje časa po raznih krajih naše domovine poljudnoznanstvena predavanja z namenom razširjati višjo izobrazbo tudi med nižje in srednje sloje slovenskega naroda po vseh slovenskih deželah.

Vodstvo „Zaveze“ si šteje v dolžnost, opozarjati slovensko učiteljstvo na to prekorišno delovanje „Akademije“ ter pozivlja svoje člane, oziroma društva, da pristopijo „Akademiji“ kot redni ali izredni člani (vpisnina pri rednih članih znaša 2 K in članarina 6 K na leto, pri izrednih članih pa najmanj 4 K na leto brez vpisnine), ali pa da posamezniki — čeprav nečlani — prevzamejo pod okriljem „Akademije“ predavanja in tako podpirajo s svojim sodelovanjem to društvo v njegovem idealnem stremljenju.

Kdor želi pojasnil ali navodil, naj se obrne na predsednika „Akademije“ dr. Vladimirja Ravniharja, ali pa na tajnika dr. Dragotina Lončarja v Ljubljani.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“,
v Ljubljani, dne 22. marca 1907.

Predsednik:
L. Jelene.

Tajnik:
Drag. Češnik.

Storite tudi tako!

Glas s hribov.

Stara taktika naših ljubih nasprotnikov iz takozvanega klerikalnega tabora je, obljajati, opljuvati in očrniti svojega nasprotnika. In te taktike se poslužuje vsa črna internacionalna armada vseh narodov in se je je posluževala v vseh časih.

In ta svoj žolč izliva po raznih svojih časopisih po stari devizi: Namen posvečuje sredstvo!

Trn v peti je vesoljnemu klerikalizmu ravno ljudskošolsko učiteljstvo. Zakaj le-to je že po svojem poklicu, ki ga mora izvrševati med narodom, edina, in sicer trajna in najbolj dosledna ovira klerikalnemu napredovanju. In ravno zaraditega je ljudskošolsko učiteljstvo pri vseh narodih oni cilj, kamor namerjajo klerikalci najtežje svoje topove.

Ta boj, to zasramovanje in blatenje pa doseže svoj višek vselej, kadar se bližajo kake volitve, bodisi deželnozbornske, bodisi državnozbornske. Takrat oblajajo ti profanatorji vsega vzvišenega vse poštene ljudi, posebno pa učiteljstvo po znani devizi:

Namen posvečuje sredstvo! In namen tega blatenja je, zmanjšati, oziroma ugonobiti z obrekovanjem ugled svojemu nasprotniku pri ljudstvu, češ, ako dannadan blatim svojega političkega nasprotnika, ostane kolikortoliko blaten, in ljudstvo mu ne bo verjelo v tisti meri, kakor bi mu drugače. V ljudstvu se zbudi nezaupanje, in naš namen je dosežen.

Te prakse se seveda poslužuje vsa internacionalna klerikalna armada. In naravnost zanimivo je zbirati podatke, kako nizkotno, zahrbtno in naravnost ostudno se vodi po takozvanih katoliških časopisih in takozvanih katoliških agitatorjih hujskanje ljudstva proti nasprotniku.

Mnogo prav značilnih podatkov bi lahko navedli izza zadnjega državnozbornskega boja na Nemškem, s kakimi sredstvi se je boril takozvani „katoliški centrum“. In kdor pozna natančneje ta ostudni boj „katoliškega centruma“, se ne bo prav nič čudil, ako je le-ta ostal številčno enako močen.

Tudi na Slovenskem smo stopili v takozvani volilni boj. In klerikalizem je odprl vse zatvornice svojih zasramovanj proti vsemu, kar je naprednega, v prvi vrsti seveda proti učiteljstvu, zakaj le-ta faktor in edino le-ta faktor je ostal tako značajan, tako trden v vsem svojem prepričanju, v vsem svojem delovanju in nehanju, da vsa, še tako zavedljiva vabljenja niso privabila niti toliko slovenskih učiteljev v klerikalni tabor, da bi mogli redno sklicavati občne zборе na papirju obstoječe „Slomškove zveze“, in zato se v najkrajšem času — to lahko trdimo že sedaj — izpremeni to društvo v snovajoče se katehetsko društvo. In vsemu slovenskemu svetu lahko pri tej priliki tudi še to povemo, da celo najnovejša vada izvolitev psevdopredsednika „Slomškove zveze“ državnozbornskim kandidatom, ne bo imelo nikakega uspeha.

Slovensko učiteljstvo ostane značajno!

Na Slovenskem opravlja posel umazanega obrekovanja in sramotjenja slovenskega značajnega učiteljstva sploh vse klerikalno časopisje. Odlikuje se pa v tem poslu listič, po imenu „Domoljub“. Stavimo, ako bo kdaj razstava časopisov in če se takrat razpiše nagrada za oni list, ki zna najbolj sramotiti svojega nasprotnika, ki zna najbolj krasti poštenje in čast svojemu političkemu poštenemu nasprotniku, da prejme to nagrado naš preljudbi „Domoljub“. In temu se ne čudimo in se tudi nihče ne bo čudil, kdor pozna onega „moža“, ki ureja v družbi s

takimi kapacitetami, kakršne sede v uredništvih klerikalnega časopisja, našemu dobremu ljudstvu namenjeni list „Domoljub“.

„Domoljub“ je ravno v sedanjem času takorekoč podivjal. Grize in grize okrog sebe kakor kako onemoglo, steklo ščene. In premnoge naše tovariše tako počenjanje in blatenje vznemirja in razburja, da dajejo duška svoji nevolji po raznih zborovanjih, oziroma da odgovarjajo v naprednih listih na izbruhe te onemogle jeze.

Nas pa, to povemo vsemu svetu, tako blatenje prav nič ne vznemirja, temveč pušča nas hladne do dna srca. Za nas ta list sploh ne eksistira. Ako nas opozori ta ali oni znanec na kak posebni izbruh tega, po „posvečenih“ rokah urejevanega lista, tedaj si ga preskrbimo in nato poiščemo kolikormogoče veliko družbo kmetov. V tej družbi takoj napeljemo govor na ta izbruh posvečenega lista in najčeste jim damo brati dotične „duhovite“ opazke. To je potem halo! Ljudje se zabavajo ravnokako, kakor če bi poslušali „duhovite“ opazke onih vaških siromakov, ki jih imamo skoro v vsaki vasi po Slovenskem — vaških norcev. — In uspeh ne izostane nikdar.

Naše delovanje v šoli kakor tudi izven šole leži kakor odprta knjiga pred vaščani.

Pridobili smo si ljubezen otrok in s to ljubeznijo smo si pridobili ugled in spoštovanje njih staršev. In „posvečenim“ hujskačem okrog „Domoljuba“ povemo, da vsenjih ščuvanje ne iztrga te ljubezni in tega spoštovanja iz src onih, ki imajo vsak dan priliko spoznavati naše delovanje od blizu. V svesti smo si pa tudi, da bo rod, ki zapusti sedanje šole vedel natančno ločiti plevel in sad, ata rod bo nam hvaležen, ker bo vedel ceniti naš trud, ker bo vedel, da človeka osreči prava izobrazba, ki mu jo daje šola, a da ne more živeti od samega „obračanja oči proti nebu“.

Slovenskemu učiteljstvu pa kličemo: Tovariši, storite tudi vi tako! Pustite jih, dalajajo, to je najboljša znamenje, da jahamo.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promét do konca svečna 1907 K 23.245.19.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Še enkrat zborovanje goriškega učiteljstva.

Prejeli smo in priobčujemo:

Učiteljski shod 7. marca 1907 je pokazal, da goriško učiteljstvo slovenskih okrajev na Goriškem še ni zrelo za pričetek delovanja na stanovsko-gospodarskem in združnem polju.

Shod slovenskega učiteljstva na Goriškem in Gradiščanskem dne 6. decembra 1906 si je bil izvolil zaupni odbor, katerega naloga je bila, voditi učiteljstvo, da bi nastopalo, kadar bi bilo treba, organizovano in stanú vredno. Zaupni odbor je preudarjal vprašanje glede lista ter prišel do sklepa, da je učiteljstvo na Goriškem potrebno lastnega lista; glede tega pa, ali naj bi se pričel list izdajati pred volitvami ali po volitvah, se ni prišlo do sklepa; zaupni odbor je prepustil rešitev tega vprašanja učiteljskemu shodu in se je obenem izjavil, da je tudi iz-

davanje lista odvisno od tega, ali se učiteljstvo zaveže v zadostnem številu, da hoče tak list naročiti, ga vzdrževati in širiti. Kar je posameznemu človeku govor, da se more sporazumeti z drugimi ljudmi, to bi bil tak list za goriško učiteljstvo, da bi moglo organizovano delati na gospodarskem in združnem polju ter si pridobivati vedno več prijateljev. Tak list bi služil goriškemu učiteljstvu in njega prijateljem kot občevalno sredstvo za one slučaje, v katerih ne moremo iskati pomoči „Učiteljskega Tovarisa“ ali katerega drugega lista. S stanovskim listom kakor je „Učiteljski Tovarisk“ ali z listom „Domače Ognjišče“, ki bo vršilo ono nalogo kakor „Schule und Haus“, se ne more prodirati med ljudstvo, mogoče je pa priti do vpliva z listom, ki odgovarja zahtevam večje množice. Pri takem delu bi učiteljstvu ne bilo treba drugega nego v skromnih mejah posnemati svoje stanovske nasprotnike, t. j. delati po mogočnosti za svoj stan, kakor delajo duhovniki za svoj. „Domoljub“ ima 18.000 naročnikov. Duhovščina je prišla do tolikega števila naročnikov po svoji stanovski zavednosti z vztrajnim delom za svoje namene in s požrtvovalnostjo, ki lahko služi drugim stanovom v zgled.

Dne 7. t. m. je bilo na dnevnem redu: „Posvetovanje, ali bi slovensko učiteljstvo na Goriškem in Gradiščanskem moglo vzdrževati tednik za svoj stan in njega prijatelje. Podrobni načrt za izdavanje takega lista.“ Učiteljstvo je pritrdilo prvemu vprašanju z vsemi glasovi proti enemu; ko je pa sklicatelj shoda povabil navzoče k razpravi drugega dela o podrobnem načrtu za izdavanje takega lista, je večina navzočih odšla. Tako postopanje od strani večine je bilo brezobzirno in žaljivo proti sklicatelju shoda in proti zaupnemu odboru, ki je bil razposlal učiteljstvu v preudarek podrobni načrt. Toliko predsednik zaupnega odbora kakor člani tega odbora se čutijo odvezane prevzete naloge in zapuščajo zaupno mesto z onim čutom kakor oddelek vojakov v času vojne, ki je odpoklican, naj se odmakne z najnevarnejšega mesta, kjer je bil na straži. Goriško učiteljstvo nima več dne 6. dec. 1906. izvoljenega zaupnega odbora. Predsednik dež. učit. društva in starejši zastopnik učiteljstva v c. kr. šol. svetu za goriško okolico je odvezan dolžnosti, sklicovati in voditi učiteljske shode in se razpostavljati za učiteljske interese; odslej naj sklicujejo shode tisti, ki so proti njemu postopali brezobzirno in žaljivo.

Namen učiteljskega shoda 7. t. m. je bil, da bi se povedelo, a) koliko naročnikov in poročevalcev bi dobil novi list, b) koliko združnikov z deleži po 100 K za izdavanje lista se dobi med učiteljstvom, c) kolike mesečne doneske naj bi združniki plačevali in kako naj bi se pobirali. Na podlagi takih na shodu dobljenih podatkov bi zaupni odbor preudarjal in sklepal, ali kaže ustanoviti zadrugo za izdavanje tednika, kdaj naj bi list pričel izhajati i. t. d., ali naj se vse skupaj odloži na boljše čase, ko dežela dobi za take ustanove porabno učiteljstvo. Na podlagi na shodu dobljene informacije zaupni odbor ne more ničesar sklepati; zato ni treba sklicati nobene seje zaupnega odbora. Zaupnega odbora ni več. Učiteljstvo na Goriškem se v svoji večini najboljše počuti, če ostane neorganizovano in brez vodstva. Nihče naj se ne čudi, če bodo nas drugi stanovi samo toliko upoštevali, kolikor smo vredni.

* * *

Došla nam je ta-le izjava:

Slavnemu

uredništvu „Učiteljskega Tovarisa“.

V št. 11. „Učiteljskega Tovarisa“ je rečeno v uvodu k dopisom z Goriškega o zborovanju učiteljstva 7. t. m.: „Že to, da so sklicatelji prezrli naš list, ima svoj pomen in — namen“.